

УДК 336.22

АНАСТАСІЯ ПОЛТОРАК, АННА МИРОН

м. Миколаїв

poltorak_as@mail.ua

ОПТИМІЗАЦІЯ СПЛАТИ ПДВ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті визначено сутність податкового планування на підприємстві. Узагальнено заходи податкового планування з метою оптимізації сплати податку на додану вартість на підприємствах і очікувані результати від їх застосування, такі як: рівномірний розподіл платежів з ПДВ у податкових звітних періодах, оптимізація баз оподаткування операцій з постачання: товарів/послуг; самостійно виготовлених товарів/послуг; необоротних активів та інші.

Ключові слова: оптимізація, податок на додану вартість, податкові платежі, податкове планування, заходи податкового планування.

Механізм податкового планування найчастіше розглядається у розрізі функцій фінансового менеджменту. Враховуючи те, що податкові витрати є примусовим вилученням за односторонньо затвердженими правилами частини оборотних активів суб'єкта господарської діяльності на користь держави, тобто витратами, які не спрямовані на отримання прибутку, податкове планування стає необхідним інструментом менеджменту сучасних підприємств. Крім того, механізм податкового планування на підприємствах виступає необхідним важелем оптимізації сплати загальнодержавних податків, у тому числі податку на додану вартість (ПДВ), питома вага платежів за яким є значною у загальній структурі податкових платежів на більшості підприємств.

Вагомий внесок у формування наукового підґрунтя оптимізації сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах внесли такі вітчизняні науковці: О. В. Акішніна, Л. І. Третякова – у процесі дослідження міжнародного податкового планування в умовах світової глобалізації економіки [1, 249–256]; І. Б. Атаманенко [3, 193–198], Н. М. Краус [6, 204–207], О. А. Магопєць [7, 171–181], В. В. Маліков, О. С. Абрамова [8, 13–17], А. Ю. Ракитіна [10, 119–121], О. В. Ходякова, А. С. Лук'яненко [11, 213–218] – під час розгляду податкового планування на макрорівні; С. В. Каламбет, Г. Р. Пешиков – у процесі виокремлення проблем загальнодержавного податкового планування [4, 221–224] та інші дослідники.

Високо оцінюючи фундаментальні праці науковців, зауважимо, що додаткових напрацювань потребує представлення конкретних заходів податкового планування з метою оптимізації сплати ПДВ на підприємстві та очікуваних результатів від їх застосування.

Метою статті є визначення сутності податкового планування та узагальнення можливих заходів податкового планування з метою оптимізації сплати податку на додану вартість на підприємстві і очікуваних результатів від їх застосування.

Відповідно до ст. 67 Конституції України «кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом» [5], однак, як зазначає І. Б. Атаманенко, зменшувати загальну суму податкових платежів, у тому числі і по податку на додану вартість, не порушуючи вимог чинного податкового законодавства, не заборонено [3, 195]. Так, коригуючи обрану систему оподаткування суб'єкта господарської діяльності або розподіляючи обсяги господарської діяльності по різним підприємствам можливо досягти суттєвого зниження загальної суми податків, що підлягає сплаті до бюджету.

Податкові платежі з ПДВ в сучасних умовах проведення податкової реформи та стрімкої зміни податкового законодавства повинні стати об'єктом обмеженого управління та планування, враховуючи жорстко прописаний податковим законодавством порядок визначення податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету.

Як вказує І. Б. Атаманенко, податкове планування – це діяльність платника податків, яка орієнтована на всебічне використання нюансів чинного податкового законодавства з метою досягнення найкращого результату діяльності з позиції податкових наслідків [3, 196].

Ми погоджуємось із думкою Н. М. Краус, що податкове планування є складовою фінансової діяльності підприємств, основним завданням якого є максимізація отриманого доходу завдяки мінімізації податкових платежів [6, с. 205]. Так, податкове планування базується на активному застосуванні засобів податкової політики суб'єкта господарювання з метою обрання найоптимальнішого варіанту господарської діяльності та досягнення найкращого фінансового результату завдяки коригуванню податкових наслідків.

Узагальнюючи погляди дослідників [2; 3; 6; 11] стосовно визначення поняття «податкове планування», пропонуємо трактування,

яке, на нашу думку, найбільш повно відображає алгоритмічний аспект цієї дефініції, так, податкове планування на підприємстві – це елемент податкової політики суб'єкта господарювання, який включає в себе різнобічний аналіз наявних податкових альтернатив та представлення на базі його результатів систематичних, легальних, планових дій, які спрямовані на оптимізацію податкових платежів з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарської діяльності.

На нашу думку, в сучасних умовах господарювання суттєво зростає роль податкового планування через те, що у період кризи загострюється проблема нестачі вільних оборотних активів на підприємствах, відповідно, легальні шляхи мінімізації податкових платежів можуть спричинити часткове вирішення вищезазначеної проблеми.

Відповідно до Податкового кодексу України податок на додану вартість – це загально-

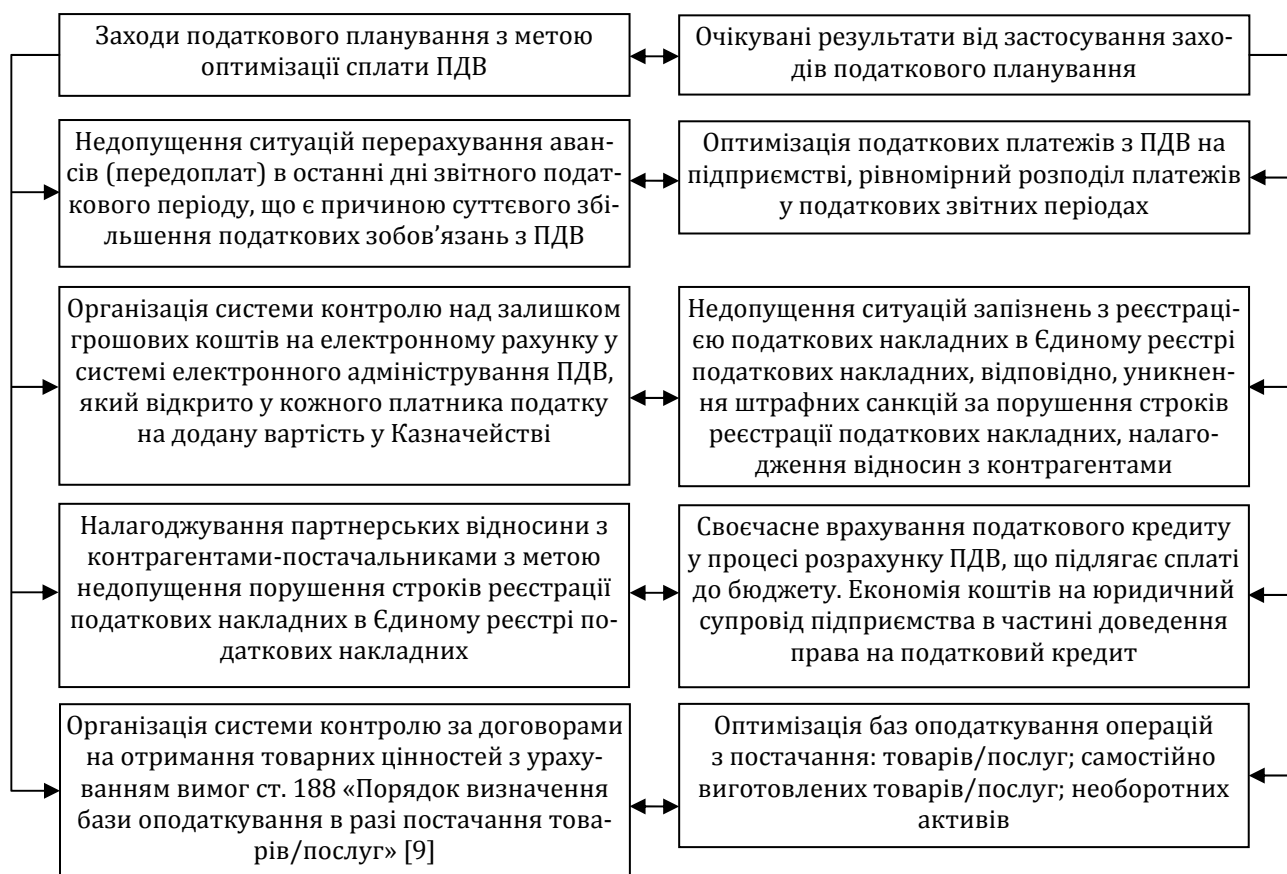

Рис. 1. Заходи податкового планування з метою оптимізації сплати ПДВ на підприємстві та очікувані результати від їх застосування*

* Джерело: розробка авторів.

державний непрямий податок [9], фактичні надходження від стягування якого до Зведеного бюджету України збільшились з 139,0 млрд грн у 2014 р. до 178,5 млрд грн у 2015 р. Відповідно, темп росту загальної суми відрахувань від стягування ПДВ у порівнянні з попереднім роком складає 128,4%.

У структурі дохідної частини зведеного бюджету України за 2015 рік питома вага податкових платежів за податком на додану вартість склала 27,4%. Так, враховуючи те, що податкові надходження від оподаткування податком на додану вартість в Україні займають суттєву питому вагу у структурі податкових платежів, вважаємо доцільним узагальнити можливі заходи оптимізації сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах.

Проаналізувавши чинне податкове законодавство у сфері оподаткування податком на додану вартість та наявне наукове підґрунтя оптимізації сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах, представлено заходи податкового планування з метою оптимізації сплати ПДВ на підприємстві та очікувані результати від їх застосування (рис. 1).

Таким чином, дослідивши процес оптимізації сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах, зроблено наступні висновки:

1. Запропоновано трактування поняття «податкове планування», податкове планування на підприємстві – це елемент податкової політики суб'єкта господарювання, який включає в себе різнобічний аналіз наявних податкових альтернатив та представлення на базі його результатів систематичних, легальних, планових дій, які спрямовані на оптимізацію податкових платежів з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарської діяльності.

2. Запропоновано заходи податкового планування з метою оптимізації сплати ПДВ на підприємстві, такі як: організація системи постійного контролю залишку грошових коштів на електронному рахунку у системі електронного адміністрування ПДВ; організація системи контролю за договорами на отримання товарних цінностей з врахуванням ст. 188

Податкового кодексу України та інші і очікувані результати від їх застосування, а саме: оптимізація баз оподаткування операцій з постачання: товарів/послуг; самостійно виготовлених товарів/послуг; необоротних активів; економія коштів на юридичний супровід підприємства в частині доведення права на податковий кредит та інші.

Список використаних джерел

1. Акіншина О. В. Міжнародне податкове планування в умовах світової глобалізації економіки / О. В. Акіншина, Л. І. Третьякова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. — 2013. — № 767. — С. 249—256.
2. Антіпов О. М. Податкове планування як засіб оптимізації сплати ПДВ та податку на прибуток [Електронний ресурс] / О. М. Антіпов, О. О. Новоточинова // Наукові вісті Давіського університету. — 2013. — № 10. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdu_2013_10_3.
3. Атаманенко І. Б. Податкове планування в системі управління фінансами підприємств / І. Б. Атаманенко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». — Серія «Економіка». — 2009. — Вип. 11. — С. 193—198.
4. Каламбет С. В. Проблеми загальнодержавного податкового планування / С. В. Каламбет, Г. Р. Пешиков // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. — 2008. — Вип. 20. — С. 221—224.
5. Конституція України : закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://goo.gl/KzN5Wf>.
6. Краус Н. М. Податкове планування на мікрорівні в національній економіці: інноваційний аспект / Н. М. Краус // Бізнес Інформ. — 2012. — № 5. — С. 204—207.
7. Магопець О. А. Методологічні підходи до організації податкового планування на підприємстві / О. А. Магопець // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. — 2009. — Вип. 16 (2). — С. 171—181.
8. Маліков В. В. Розробка стратегії податкового планування на підприємстві / В. В. Маліков, О. С. Абрамова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. — 2012. — № 2. — С. 13—17.
9. Податковий кодекс України : кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI / Верховна рада України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
10. Ракитіна А. Ю. Особливості організації податкового планування на підприємстві / А. Ю. Ракитіна // Управління розвитком. — 2013. — № 21. — С. 119—121.
11. Ходякова О. В. Концепція реалізації ефективного податкового планування на підприємстві / О. В. Ходякова, А. С. Лук'яненко // Бізнес Інформ. — 2012. — № 3. — С. 213—218.
12. Чернов П. Розвиток прогнозування і планування податкових надходжень до бюджету України (1990—2014 роки) / П. Чернов // Схід. — 2015. — № 1. — С. 48—55.

ANASTASIIA POLTORAK, ANNA MIRON
Mykolaiv

OPTIMIZATION OF VAT THROUGH THE MECHANISM OF TAX PLANNING IN ENTERPRISES

In the article the essence of tax planning at the enterprise. Overview of tax planning measures to optimize the payment of VAT in businesses and the expected results from their use, such as uniform distribution of VAT payments in tax reporting periods, optimizing database taxation of supplies, goods / services; self-manufactured products / services; fixed assets and others.

Key words: optimization, value added tax, tax payments, tax planning, tax planning measures.

АНАСТАСИЯ ПОЛТОРАК, АННА МИРОН
г. Николаев

ОПТИМИЗАЦИЯ УПЛАТЫ НДС ЧЕРЕЗ МЕХАНИЗМ НАЛОГОВОГО ПЛАНИРОВАНИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье определена сущность налогового планирования на предприятии. Представлены способы налогового планирования с целью оптимизации уплаты налога на добавленную стоимость на предприятиях и ожидаемые результаты от их применения, такие как: равномерное распределение платежей по НДС в налоговых отчетных периодах, оптимизация баз налогообложения операций по поставке: товаров/услуг; самостоятельно изготовленных товаров/услуг; необоротных активов и другие.

Ключевые слова: оптимизация, налог на добавленную стоимость, налоговые платежи, налоговое планирование, способы налогового планирования.

Стаття надійшла до редколегії 05.06.2016

УДК 330.101.54

ТЕТЯНА ТКАЛІЧ
м. Миколаїв
metti555@ukr.net

ДО ПИТАННЯ ПРО ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Робота присвячена аналізу підходів до визначення особливостей формування національних соціально-економічних систем в умовах глобалізації. З'ясовано особливості національних моделей сучасних змішаних економічних систем. Визначені фактори, що негативно впливають на формування національної соціально-економічної системи України.

Ключові слова: економічна система, трансформаційна економіка, моделі розвитку.

Проблеми трансформації економічних систем в умовах глобалізації набувають особливого науково-теоретичного та практичного значення з урахуванням сучасних реалій розвитку Української держави. Загальновизнаним є те, що здійснювані в країні соціально-економічні перетворення призвели до результатів, якісно відмінних від очікуваних. Недостатній ступінь розробки теоретико-

методологічних засад трансформації економічних систем в умовах глобалізації, з одного боку, та важливість результатів даного дослідження для забезпечення динамічного розвитку України, з другого, свідчать про об'єктивну необхідність подальшого дослідження зазначеної наукової проблеми.

Розробленню економічних моделей присвятило свої дослідження чимало відомих за-